

495

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAP-
PORTEURS over het ontwerp van wet, houdende voorzieningen
betreffende het opmaken van akten van overlijden.

Bij de overweging van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer bleek bij vele leden de vraag te zijn gerezen, welke personen, naar de bedoeling van de Regering, onder de ontworpen regeling zullen vallen. Hecht men een letterlijke betekenis aan het bepaalde in artikel 1, dan houdt dit wetsontwerp een afwijking in van het geldende Nederlandse Internationaal Privaatrecht, volgens hetwelk immers de regeling van de rechtsgevolgen van vermoedelijk overlijden van niet-Nederlanders gezocht moet worden in het nationale recht van den vermiste.

Op de vraag, of het ontwerp alleen Nederlanders of alle vermisten, die hier te lande hebben gewoond, omvat, antwoordde de Minister van Justitie (*Handelingen Tweede Kamer dezer zitting*, blz. 1272) niettemin in laatstbedoelden zin, hierbij opmerkende, dat de Duitsers, die hier tijdens de bezetting tijdelijk verbleven wegens hun werkzaamheid in het leger of bij den civielen dienst van den bezetter, niet moesten worden beschouwd als hier woonplaats te hebben gehad. De aan het woord zijnde leden vroegen zich af, of hier de grens voldoende scherp kan worden getrokken. Van meer belang blijft echter de vraag, of het inderdaad de bedoeling is, de materieel-rechtelijke werking van het ontwerp uit te strekken tot niet-Nederlanders. Verwezen werd in dit verband naar een beschouwing van Mr C. W. Dubbink, in het Nederlands Juristenblad van 5 Maart 1949. In elk geval zouden de leden, hier aan het woord, aan een nadere precisering van het besproken punt in den tekst van het ontwerp zelf de voorkeur hebben gegeven.

Verskillende leden achtten zich voorts nog niet overtuigd door de argumenten, waarmede de Minister van Justitie het beginsel heeft verdedigd, dat in elk afzonderlijk geval de vermoedelijke overlijdensdatum individueel zo nauwkeurig mogelijk moet worden vastgesteld. (*Handelingen Tweede Kamer dezer zitting*, blz. 1271). Zij meenden, dat de voordelen van het aanvaarden van één fictieven datum in het oog springen. Enerzijds worden — de Minister heeft dit tijdens de behandeling in de Tweede Kamer ook erkend — daardoor vele erfovergangen vermeden, die alleen fiscale waarde hebben en voor de betrokkenen slechts nadelen zijn, anderzijds sluit de aanvaarding van één fictieven overlijdensdatum aan bij het beginsel van artikel 878 van het Burgerlijk Wetboek. Dit stelt voor die gevallen, waarin — b.v. als gevolg van een ramp — velen tegelijk zijn overleden, dat zij geacht worden, gelijktijdig te zijn overleden, zodat tussen hen geen erfovergangen geschieden.

Wel is waar is in het onderwerpelijke geval de eenheid van tijd minder spectaculair dan bij de in artikel 878 B.W. bedoelde gevallen, maar de deportatie en vermoording van de Nederlandse Joden valt toch op te vatten als één, hen allen getroffen hebbende calamiteit, ten aanzien waarvan het redelijk schijnt, dat men de erfrechtelijke gevolgen er van op een aan artikel 878 B.W. analoge wijze regelt.

Deze leden had niet overtuigd 's Ministers opmerking, dat het ongewenst zou zijn, in dit opzicht de Nederlandse Joden als categorie te behandelen. Zij zagen niet in, dat *deze* vorm van „discriminatie” — een ten gunste van de Joden — anders dan als een poging tot wegneming van nog slechts één der gevolgen hunner afzichtelijke mishandeling door den Duitsen vijand was te beschouwen. Dat het in de praktijk wel eens moeilijk kan zijn, een hanteerbaar criterium te vinden voor de vraag, of iemand als Jood valt te beschouwen, levert naar het inzicht dezer leden geen argument op tegen het aanvaarden van één fictieven datum voor het overlijden der weggevoerde Joden. Ware het niet mogelijk, als criterium te aanvaarden, of men via het kamp Westerbork is gedeporteerd?

Andere leden wezen er op, dat de procedure van het wetsontwerp, nadat dit tot wet zal zijn verheven, toepassing zal vinden naast de regeling, bedoeld in artikel 70 v.v. B.W. jo het besluit van 19 November 1945, houdende nadere regelen ten aanzien van verbetering en aanvulling der akten van den burgerlijken stand (*Staatsblad* no. F 281). Zij betwijfelden, of dit een gewensten toestand zou scheppen. Liever hadden zij gezien, dat de materie van dit wetsontwerp er uitputtend in was geregeld. Verwarring en tegenstrijdige rechterlijke uitspraken zijn huns inziens te dezen in de toekomst te duchten.

Nog wensten deze leden op te merken, dat zij de regeling, dat, indien de achtergebleven echtgenote van een vermiste een nieuw huwelijk aangaat en de vermiste terugkeert, het nieuwe huwelijk in stand blijft en het vorige is ontbonden, in strijd achtten met het beginsel, dat het huwelijk slechts door den dood wordt ontbonden, behoudens de bepalingen omtrent echtscheiding en ontbinding van het huwelijk, opgenomen in het B.W. De door dit wetsontwerp gebrachte uitbreiding van de evenbedoelde afwijkingen van het door hen beleden grondbeginsel betreurden zij.

Enige leden verklaarden, dat zij, hoewel ook naar hun gevoelen zekere van belang zijnde bezwaren tegen het ontwerp zijn aan te voeren, na de degelijke behandeling in de Vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht uit de Tweede Kamer en in de openbare vergadering der Kamer, van oordeel waren, dat het ontwerp behoorde te worden aangenomen, aangezien het belang van de betrokkenen eist, dat deze zaak zo spoedig mogelijk tot een oplossing komt.

Aldus vastgesteld den 21sten Maart 1949.

STEINKÜHLER.

WENDELAAR.

VAN HEUVEN GOEDHART.

VIXSEBOXSE.

REGOUT.

495

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet houdende voorzieningen betreffende
het opmaken van akten van overlijden.

Nadat het Voorlopig Verslag der Commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Naar aanleiding van het Voorlopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs over het ontwerp van wet, houdende voorzieningen betreffende het opmaken van akten van overlijden (wetsontwerp no 495, zitting 1948—1949, no 71) moge worden opgemerkt, dat het de bedoeling is van artikel 1 van het ontwerp van wet, houdende voorzieningen betreffende het opmaken van akten van overlijden van vermisten, dat onder de ontworpen regeling vallen zij, die op enig tijdstip tussen 9 Mei 1940 en 1 Juni 1945 woonplaats in Nederland hebben gehad en die vermist worden onder nader in het artikel omschreven omstandigheden. Evenals in het algemeen bij de toepassing van het burgerlijk recht het feit, dat een vreemdeling betrokken of mede-betrokken is bij een rechtsverhouding, kan leiden tot het buiten toepassing laten van Nederlands recht, zo zal ook de ontworpen wet in haar werking beperkt zijn, voorzover de algemene regelen van Nederlands Internationaal Privaatrecht tot zodanige beperking aanleiding geven.